

BARBARA MAŁGORZATA KAŁDON¹
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

ZJAWISKO PRZEMOCY NA PRZYKŁADZIE DANYCH Z KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W ŻYRARDOWIE

PHENOMENON OF VIOLENCE AT THE EXAMPLE OF THE DATA GATHERED
BY THE DISTRICT POLICE HEADQUARTERS IN ŻYRARDÓW

Summary

The article introduces the Blue Cards data of the District Police Headquarters in Żyrardów from the period of 2012-2015. It concentrates on such issues as: the number of completed forms of Blue Cards over the mentioned period of time, the domicile of persons filling them up, the profile of victims and perpetrators of domestic violence, the number of domestic violence perpetrators detained by the police, perpetrators under the influence of alcohol and types of violence and the help offered to victims. Selected issues from the empirical part were compared with the earlier research conducted by the Author in the discussed subject area.

Keywords: violence, abuse, the Blue Card

Streszczenie

Artykuł prezentuje dane Niebieskich Kart z Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie pochodzące z lat 2012-2015. Zwrócono uwagę na takie zagadnienia, jak: liczba wypełnionych formularzy Niebieskich Kart na przestrzeni wskazanych lat, miejsce zamieszkania osób je wypełniających, charakterystykę ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, liczbę osób zatrzymanych stosujących przemoc w rodzinie, sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu oraz rodzaje przemocy i pomoc udzieloną jej ofiarom. Wybrane zagadnienia z części empirycznej zostały porównane z wcześniejszymi badaniami przeprowadzonymi przez Autorkę w omawianym przedmiocie badań.

Słowa kluczowe: przemoc, znęcanie się, Niebieska Karta

¹ Dr Barbara Małgorzata Kałdon – adiunkt na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Zainteresowania naukowe Autorki skupiają się wokół zagadnień związanych z kryminologią, prawem karnym materialnym oraz prawem rodzinnym i opiekuńczym. E-mail: b.m.kaldon@uksw.edu.pl.

WSTĘP

Przemoc była i jest obecna we wszystkich kulturach świata od zawsze. Jest ona zjawiskiem społecznym, które nie omija nawet rozwiniętej cywilizacji XXI wieku, zaś przemoc w rodzinie z uwagi na swoją specyfikę pozostaje w kręgu zainteresowań badań interdyscyplinarnych na przestrzeni lat. Odnosi się ona do środowiska, które przede wszystkim powinno być od niej wolne i przed nią chronione. W praktyce często okazuje się, że to właśnie pojawiająca się w rodzinach przemoc jest tragiczna w skutkach dla jednostek, a w efekcie dla całego społeczeństwa. Przemoc domowa jest niewątpliwie jednym z najgroźniejszych zjawisk patologicznych, prowadzącym do krzywdzenia ofiar w wielu sferach życia.

Badania wskazują, że przemoc wewnątrzrodzinna jest najczęstszą formą agresji interpersonalnej (Kowalewska 2012, 27). Zjawisko to jest procesem cyklicznym i niezatrzymane przybiera na sile (Kowalewska 2012, 28).

Respondenci postrzegają zjawisko przemocy domowej bardziej jako problem dotyczący całego kraju niż ich najbliższego sąsiedztwa. Według 5% badanych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym w skali kraju, a 1% potrafi ją zidentyfikować w najbliższej okolicy (*Badanie dotyczące zjawiska przemocy* 2016). Blisko jedna trzecia ankietowanych uważa, że w Polsce przemoc nie dotyczy wszystkich, ale ponad połowy rodzin, zaledwie 6% dostrzega istnienie tego problemu w odniesieniu do swej najbliższej okolicy, zaś 10% ankietowanych uważa, że przemoc wobec dzieci w rodzinie jest w skali kraju zjawiskiem bardzo rzadkim (*Badanie dotyczące zjawiska przemocy* 2016).

Niniejszy artykuł ma charakter teoretyczno-empiryczny. Przedmiotem niniejszej pracy jest przemoc wewnątrzrodzinna na podstawie Niebieskiej Karty, zaś głównym celem badań jest charakterystyka zjawiska przemocy domowej na wskazanym terenie badawczym. Problem główny badań zawiera się w pytaniach: kim są sprawcy i ofiary przemocy w rodzinie?, jaki rodzaj przemocy jest najczęściej stosowany względem osób najbliższych? oraz: czy we wskazanym temacie istnieją podobieństwa w zakresie wyników badań z Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie w wcześniejszymi badaniami przeprowadzonymi przez Autorkę?

W opracowaniu zostaną przedstawione w zarysie uregulowania procedury Niebieskiej Karty oraz charakterystykę danych Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie z lat 2012-2015. Wybrane zagadnienia z części empirycznej zostaną porównane z wcześniejszymi badaniami przeprowadzonymi przez Autorkę w omawianym przedmiocie z terenu badawczego województwa podkarpackiego: RZ KPP w Stalowej Woli (2000-2009), KP w Nisku (2004-2009) oraz KRP Warszawa VI (2012-2015) celem ukazania wspólnych cech charakterystycznych dla omawianego zagadnienia bez względu na różnicę co do miejsca i czasu.

W pracy posłużono się techniką analizy dokumentów (statystyk policyjnych). Badanie przeprowadzono przy pomocy kwestionariusza analizy sprawozdania z przeprowadzonych interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie.

1. PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY W ZARYSIE

Procedura Niebieskiej Karty obejmuje wszystkie czynności podejmowane i realizowane przez przedstawicieli takich instytucji, jak: pomoc społeczna, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policja, oświata i ochrona zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie (Lewoc 2014, 37). Głównym jej celem jest rejestracja zdarzenia podczas przeprowadzanej interwencji domowej.

W celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, funkcjonariusze policji powinni podejmować zadania wynikające z §13 rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 roku w sprawie procedury Niebieskiej Karty oraz wzorów jej formularzy. Powyższy akt prawny określa sposób przeprowadzania interwencji domowej przez policjantów. Do obowiązków policjanta należy:

- udzielenie osobie, co do której istnieje przypuszczenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym pierwszej pomocy, jeśli zajdzie taka potrzeba;

- niezwłoczne zorganizowanie dostępu do pomocy medycznej, jeśli sytuacja tego wymaga;

- podejmowanie, jeśli zaistnieje potrzeba, innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których jest podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie;

- w miarę możliwości przeprowadzenie rozmowy z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że dopuszcza się przestępstwa stosowania przemocy w rodzinie, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się;

- przeprowadzenie na miejscu zdarzenia czynności procesowych w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;

- podjęcie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składanie systematycznych wizyt, sprawdzających stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinary lub grupę roboczą (Rozporządzenie 2011).

W sytuacji jednoznacznego stwierdzenia stosowania przemocy policjanci podejmujący interwencję wdrażają procedurę Niebieskiej Karty. Wszczęcie tej procedury następuje przez wypełnienie formularza A Niebieskiej Karty w obecności osoby, wobec której zachodzi podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową. Formularz ten zawiera: informacje o osobach doznających przemocy oraz o osobie stosującej przemoc, szczegółowe dane związane z formami znęcania się, informacje o świadkach zdarzenia, o stanie trzeźwości osób oraz o stanie zdrowia ofiary.

Jeżeli w trakcie czynności osoba poszkodowana złoży wniosek o ściganie sprawcy na podstawie art. 207 Kodeksu karnego, następuje wszczęcie postępowania przygo-

towawczego, w związku z czym osoba stosująca przemoc może zostać odizolowana od ofiary. W przypadku stwierdzenia nietrzeźwości i agresywnego lub niebezpiecznego zachowania sprawcy może być on umieszczony w izbie wytrzeźwień (Ustawa 2011).

Procedura Niebieskiej Karty powinna pomagać w powstaniu sprawnie funkcjonującego systemu pomocy ofiarom przemocy domowej. Ważną rolę odgrywa również podniesienie społecznej świadomości związanej z tym zjawiskiem.

2. CHARAKTERYSTYKA DANYCH KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W ŻYRARDOWIE

Żyrardów jest miastem w województwie mazowieckim, w powiecie żyrdowskim, położonym 45 km na południowy zachód od Warszawy. Poniżej zostaną zaprezentowane dane Niebieskich Kart z Komendy Powiatowej Policji w Żyrardowie (lata 2012-2015). W analizie zwrócono uwagę na takie zagadnienia, jak: liczba wypełnionych formularzy Niebieskich Kart na przestrzeni wskazanych lat, miejsce zamieszkania osób je wypełniających, charakterystyka ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, liczba osób zatrzymanych stosujących przemoc w rodzinie, sprawy przemocy domowej pod wpływem alkoholu, rodzaje przemocy i pomoc udzielona ofiarom przemocy.

2.1. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” w latach 2012-2015

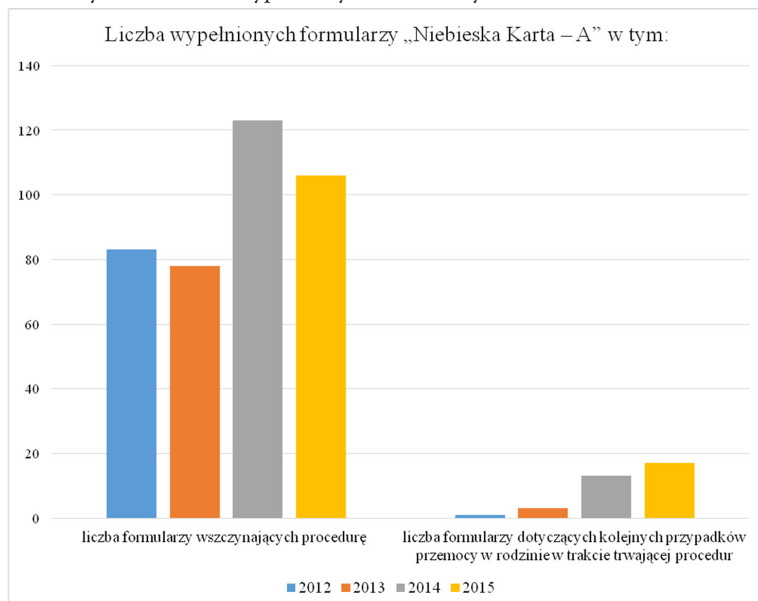
Tabela 1. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” w tym:												
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
liczba formularzy wszczynających procedurę	67	16	83	44	34	78	74	49	123	60	46	106
liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedur	1	0	1	2	1	3	7	6	13	7	10	17
Ogółem	68	16	84	46	35	81	81	55	136	67	56	123

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę liczbę formularzy wszczynających procedurę Niebieskiej Karty, można zaobserwować jej niewielki spadek w roku 2013 w porównaniu z rokiem wcześniejszym, następnie zaś wskaźnik ten znacznie wzrósł w roku kolejnym ponownie nieco spadł w roku 2015. W latach 2014-2015 odnotowano po kilkanaście przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej już procedury. Dla porównania omawianego zagadnienia, w odniesieniu do innego czasu i miejsca. Interwencje domowe z powodu przemocy w rodzinie, przykładowo na terenie KP w Nisku (województwo podkarpackie), w latach 2004-2009, kiedy to Autorka przeprowadziła podobne badania, najczęściej miały miejsce w roku 2005 (118) i 2008 (111), najrzadziej zaś w roku 2007 (57) (Kałdon 2014, 215-216). Powyższe zestawienie obu miejsc ukazuje zmieniające się dane liczbowe w zakresie liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej bez względu na lata przeprowadzonych badań.

Wykres 1. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

2.2. Miejsce zamieszkania osób korzystających z procedury „Niebieskiej Karty”

Tabela 2. Miejsce zamieszkania osób wypełniających „Niebieską Kartę”.

Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą												
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
miasto	48	2	50	46	9	55	81	2	83	67	10	77
wieś	20	14	34	0	26	26	0	53	53	0	46	46
ogółem	68	16	84	46	35	81	81	55	136	67	56	123

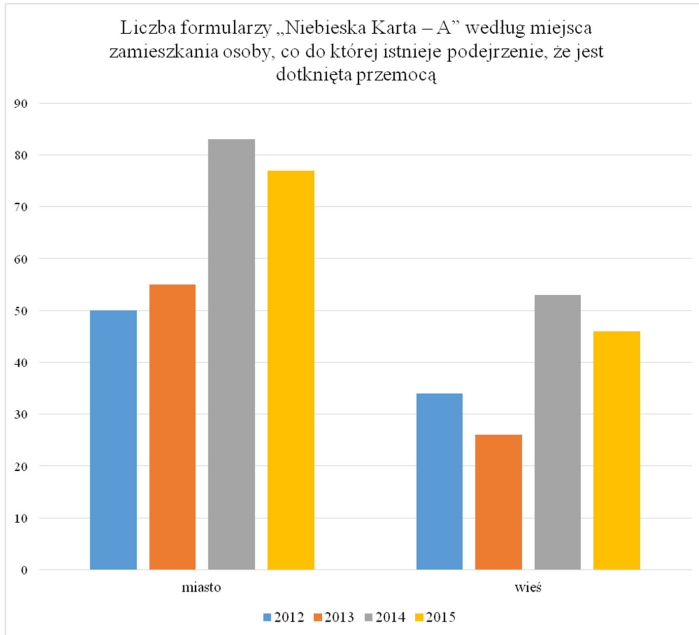
Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

W oparciu o powyższe zestawienie można stwierdzić, że większość formularzy Niebieskich Kart z lat 2012-2015 została wypełniona przez mieszkańców Żyrardowa. Sumując dane z powyższej tabeli od roku 2012 do 2014, można zaobserwować tendencję wzrostową z niewielkim spadkiem w roku 2015.

Zestawiając powyższe dane z innymi badaniami, można zauważyć, że np. na terenie KP w Nisku w latach 2004-2009 najczęściej miejscem interwencji była wieś. Wyjątkiem był rok 2005, gdzie o 6 przypadków interwencji więcej było w mieście (Kałdon 2014, 216-217). Inaczej ta kwestia przedstawiała się co do RZ KPP w Stalowej Woli w latach 2000-2009, gdzie to właśnie w warunkach miejskich podjęto o wiele więcej interwencji (Kałdon 2014, 217). Większa liczba interwencji na wsi na terenie KP w Ni-

sku wynikała z wielu patologii tam występujących oraz bezrobocia, zaś większej liczby interwencji z powodu przemocy domowej na obszarze RZ KPP w Stalowej Woli należy upatrywać w dużo większym obszarze miasta w porównaniu do sąsiednich wsi.

Wykres 2. Miejsce zamieszkania osób wypełniających „Niebieską Kartę”.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

2.3. Ofiary przemocy domowej

Tabela 3. Charakterystyka ofiar przemocy.

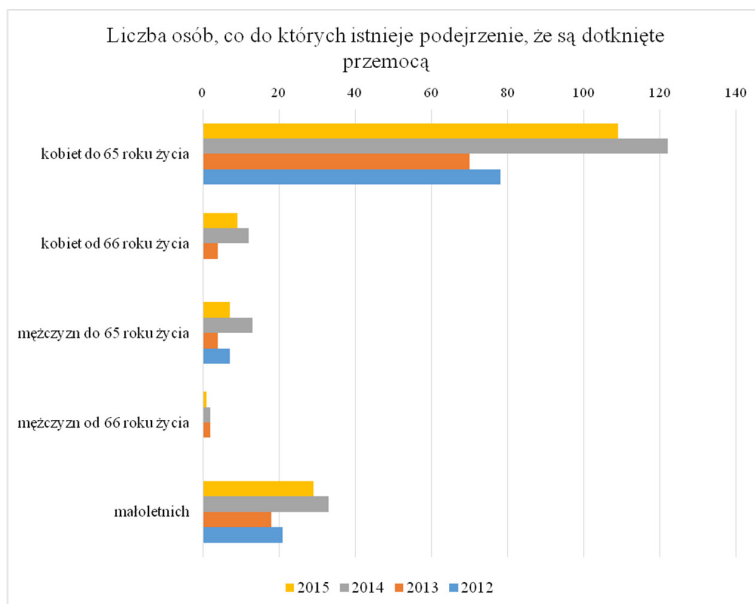
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
kobiet do 65. roku życia	62	16	78	40	30	70	67	55	122	58	51	109
kobiet od 66. roku życia	0	0	0	2	2	4	11	1	12	5	4	9
mężczyzn do 65. roku życia	6	1	7	2	2	4	3	10	13	4	3	7
mężczyzn od 66. roku życia	0	0	0	0	2	2	2	0	2	1	0	1
małoletnich	17	4	21	9	9	18	5	28	33	10	19	29
ogółem	85	21	106	53	45	98	88	94	182	78	77	155

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

Największy wskaźnik ofiar przemocy domowej odnosi się do kobiet w wieku do 65. roku życia; kobiety od 66. roku życia, a także mężczyźni w obu wskazanych przedziałach wiekowych stanowią nieliczne przypadki. Podobne wyniki uzyskano na przestrzeni lat 2012-2015 (styczeń-czerwiec) na terenie Komendy Rejonowej Po-

licji Warszawa VI (Kałdon 2016, 121). W Warszawie suma ofiar przemocy domowej względem osoby dorosłej wyniosła w roku 2014 aż 309 przypadków (Kałdon 2016, 122). Większa liczba ofiar przemocy występuje w grupie małoletnich w powiecie żyrdowskim do 33. w roku 2014 niż w pozostałych latach ukazanych w tabeli. Dane dotyczące przemocy w poszczególnych grupach wiekowych są podobne do tych, które w swoich badaniach uzyskała B. Gruszczyńska (Gruszczyńska 2007, 152).

Wykres 3. Charakterystyka ofiar przemocy.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrdów. Opracowanie własne.

2.4. Sprawcy przemocy w rodzinie

Tabela 4. Sprawcy przemocy domowej.

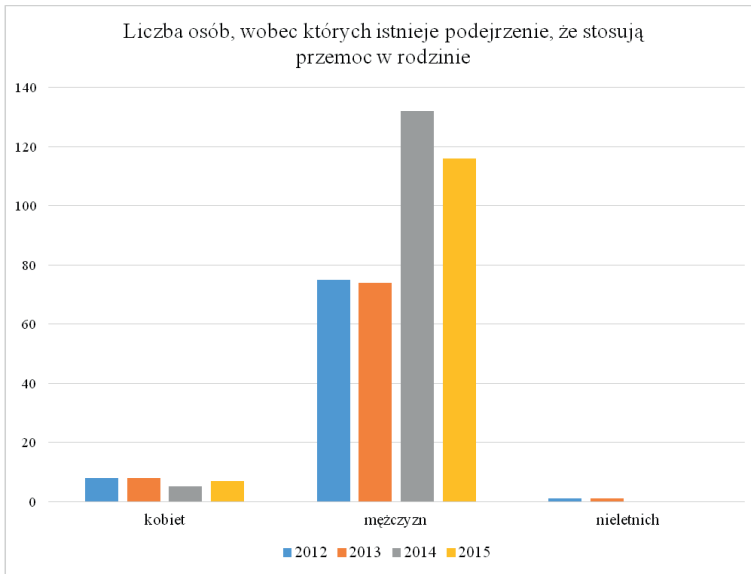
	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie											
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
kobiet	6	2	8	6	2	8	3	2	5	4	6	7
mężczyzn	62	13	75	41	33	74	79	53	132	63	53	116
nieletnich	1	0	1	0	1	1	00	0	0	0	0	0
ogółem	69	15	84	47	36	83	82	55	137	67	56	123

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrdów. Opracowanie własne.

Zgodnie z danymi, w większości przypadków sprawcami przemocy domowej, i to z dużym ich wzrostem w latach 2014-2015, są mężczyźni. Kobiety i nieletni występują w tym charakterze w niewielkiej ilości spraw. Zbliżone wyniki uzyskano kilka lat wcześniej na terenie województwa podkarpackiego; w obrębie KP w Nisku w latach

2004-2009 aż 97,3% sprawców przemocy w rodzinie stanowili mężczyźni, a kobiety w tym charakterze wystąpiły tylko w kilkunastu interwencjach (nie odnotowano nieletnich sprawców przemocy) (Kałdon 2014, 218). Odnosnie RZ KPP w Stalowej Woli w latach 2000-2009 także w przeważającej części sprawcami przemocy domowej byli mężczyźni; kobiety, podobnie jak w Nisku, wystąpiły i tutaj w kilkunastu przypadkach, przy czym nieletni był sprawcą przemocy w jednym przypadku (Kałdon 2014, 218).

Wykres 4. Sprawcy przemocy domowej.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

2.5. Liczba zatrzymań sprawców przemocy

Tabela 5. Liczba osób zatrzymanych stosujących przemoc w rodzinie.

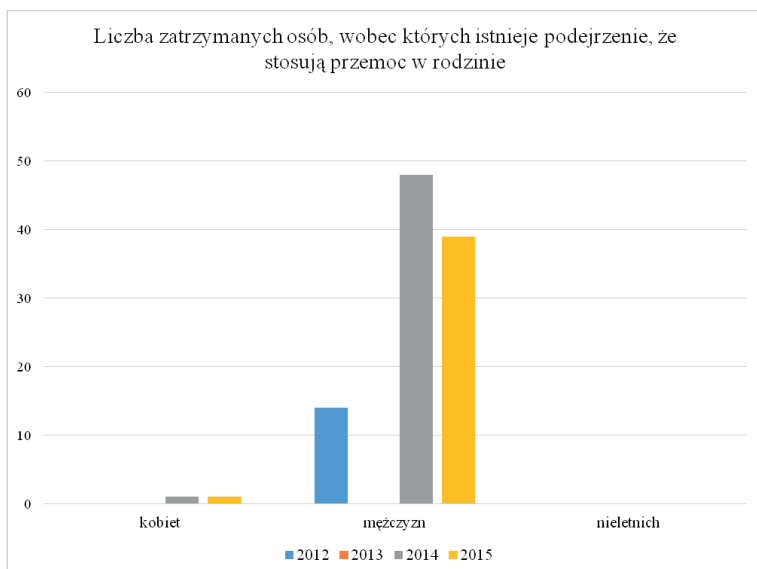
Liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc w rodzinie												
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
kobiet	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1
mężczyzn	12	2	14	0	0	0	36	12	48	26	13	39
nietletnich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ogółem	12	2	14	0	0	0	37	12	49	27	13	40

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

Na przestrzeni badanych lat na omawianym terenie badawczym odnotowano liczne przypadki zatrzymań mężczyzn stosujących przemoc w rodzinie (poza rokiem 2013), aż do 48 w roku 2014. Nietletnich w tym charakterze nie odnotowano, a kobiety wystąpiły w tej sytuacji dwukrotnie. Dla porównania można wskazać,

że znaczna liczba sprawców przemocy w rodzinie na terenie Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI, w latach 2012-2015 (styczeń-czerwiec), została przewieziona przez funkcjonariuszy policji do izby wytrzeźwień (Kałdon 2016, 122). Co do niektórych sprawców zdarzały się również sytuacje przewiezienia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia (Kałdon 2016, 122).

Wykres 5. Liczba osób zatrzymanych stosujących przemoc w rodzinie.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

2.6. Sprawcy przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu

Tabela. 6. Sprawcy przemocy domowej pod wpływem alkoholu.

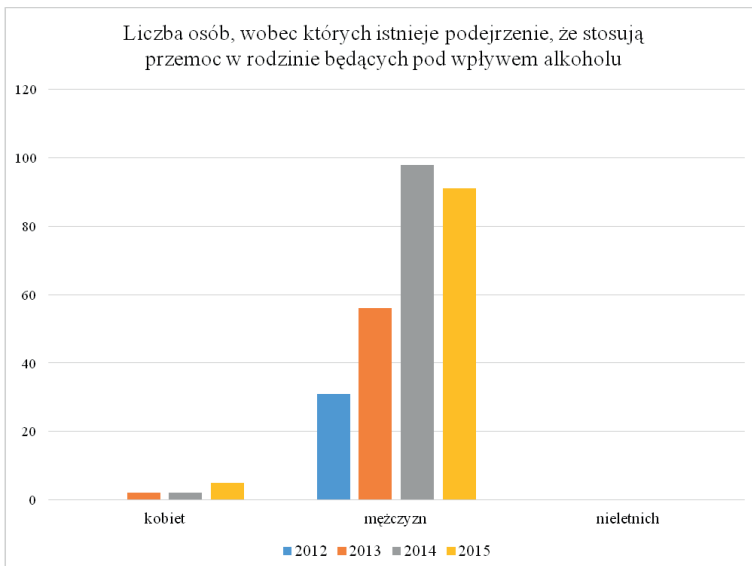
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu												
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
kobiet	0	0	0	2	0	2	1	1	2	3	2	5
mężczyzn	27	4	31	34	22	56	64	34	98	48	43	91
nieletnich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ogółem	27	4	31	36	22	58	65	35	100	51	45	96

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

Literatura podaje, że nieletni są zagrożeni, gdy w domu grozi im ze strony ich opiekunów szkoda fizyczna bądź psychiczna w sytuacjach częstych konfliktów rodzinnych, gdy opiekunowie są uzależnieni od alkoholu bądź narkotyków lub popełniają widoczne, sprzeczne z prawem czyny bądź są do tego skłonni (Hołyst 2013, 594). Badania pokazują, że są oni najczęściej ofiarami przemocy domowej obok osób starszych, sporadycznie występują przypadki przemocy wyłącznie względem osób nieletnich.

W oparciu o dane przedstawione w tabeli można stwierdzić, że liczba mężczyzn w roli sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu z roku na rok wzrasta. Tylko w roku 2015 zanotowano w tej kwestii minimalny spadek. Nie odnotowano ani jednego przypadku nieletnich w tym charakterze, zaś kobiety jako sprawczynie przemocy domowej pod wpływem alkoholu na przestrzeni wskazanych lat wystąpiły w 9 rodzinach. Wzrost liczby sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu odnotowuje się także np. na obszarze Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI (Kałdon 2016, 122). W roku 2012 było jedynie 16 takich przypadków, a w pierwszym półroczu roku 2015 stwierdzono aż 100 takich sytuacji (Kałdon 2016, 122).

Wykres 6. Sprawcy przemocy domowej pod wpływem alkoholu.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

2.7. Rodzaje przemocy

Tabela 7. Rodzaje przemocy.

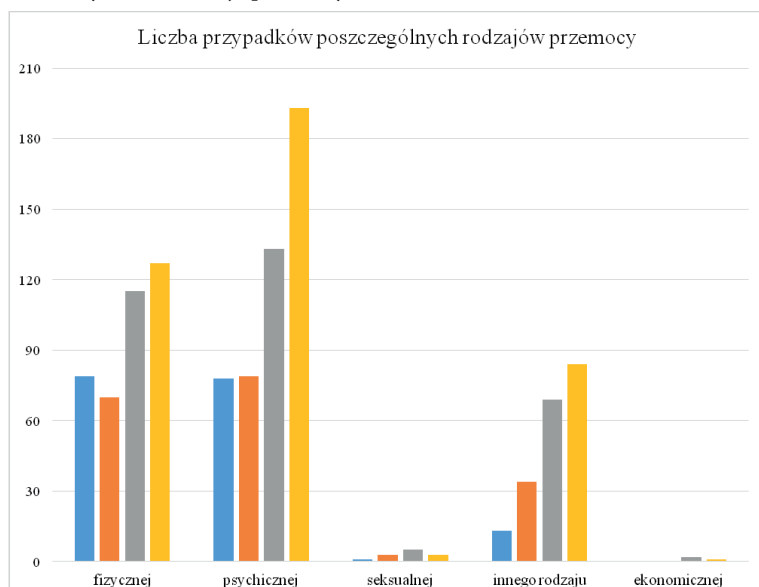
	Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy											
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
fizycznej	66	13	79	40	30	70	70	45	115	54	73	127
psychicznej	65	13	78	46	33	79	79	54	133	67	126	193
seksualnej	0	1	1	0	3	3	0	5	5	0	3	3
innego rodzaju przemocy	11	2	13	28	6	34	48	21	69	45	39	84
ekonomicznej	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	1	1
ogółem	142	29	171	114	72	186	199	125	324	166	242	408

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

Przypadki fizycznych nadużyć wobec ofiar przemocy są przeważnie widoczne i łatwe do udowodnienia sprawcy. O wiele trudniejsze jest udowodnienie psychicznych nadużyć, dlatego też bardzo ważne są w praktyce zeznania świadków, które mogą okazać się jedynym dowodem w sprawie.

Przemoc fizyczna z reguły współwystępuje z przemocą psychiczną. W latach 2012-2013 są one na zbliżonym poziomie, zaś w dwóch kolejnych latach można zauważyć ich znaczny wzrost, szczególnie zaś przemocy psychicznej w roku 2015. Obok tych dwóch głównych form znęcania się odnotowuje się w statystykach tzw. inne rodzaje przemocy oraz przemoc seksualną i ekonomiczną. Przemoc seksualna i ekonomiczna stanowią jednak nieliczne przypadki. Dla porównania, na terenie Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI, w latach 2012-2015 (styczeń-czerwiec), przypadki przemocy psychicznej przewyższały liczbę przemocy fizycznej, jednakże w każdej sytuacji przemoc fizyczna występowała łącznie z dręczeniem psychicznym ofiary, a przemoc seksualna występowała sporadycznie i miała miejsce tylko w trzech rodzinach (Kałdon 2016, 121).

Wykres 7. Rodzaje przemocy.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

2.8. Instytucjonalna pomoc dla ofiar przemocy

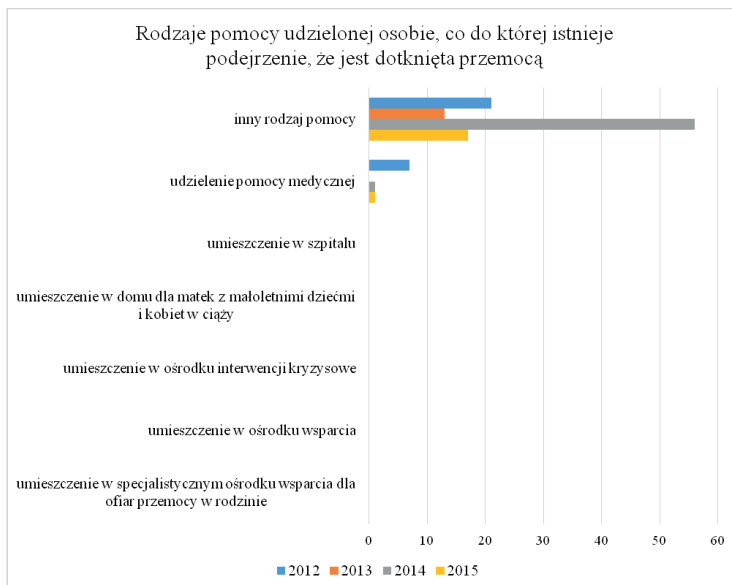
Tabela. 8. Pomoc udzielona ofiarom przemocy.

Rodzaje pomocy udzielonej osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą												
	2012			2013			2014			2015		
	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem	Miasto	Powiat	Razem
umieszczenie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umieszczenie w ośrodku wsparcia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
umieszczenie w szpitalu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
udzielenie pomocy medycznej	7	0	7	0	0	0	1	0	1	0	1	1
inny rodzaj pomocy	20	1	21	11	2	13	54	2	56	17	0	17
Ogółem	27	1	28	11	2	13	55	2	57	17	1	18

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę dobro ofiary, ogromne znaczenie ma szybka, całościowa i długofalowa reakcja na przemoc domową. Na opisywanym terenie badawczym odnotowano 9 przypadków udzielenia pomocy medycznej, zaś znaczna większość dotyczy tzw. „innego rodzaju pomocy”. Do tzw. „innych” zalicza się: organizacje ochotnicze, tj. kluby osiedlowe, kluby miejskie, grupy wsparcia, przyparafialne zespoły charytatywne. Z kolei B. Gruszczyńska wskazuje na dużą liczbę przypadków, w których policja skierowała do różnych instytucji informacje o rodzinach dotkniętych przemocą (Gruszczyńska 2007, 152).

Wykres 8. Pomoc udzielona ofiarom przemocy.

Źródło: Dane statystyczne KPP Żyrardów. Opracowanie własne.

2. PODSUMOWANIE BADAŃ

Dane w zakresie liczby formularzy wszczynających procedurę Niebieskiej Karty na terenie KPP w Żyrardowie są zmienne. Wynik jest zbliżony z wcześniejszymi badaniami Autorki przeprowadzonymi na terenie KP w Nisku.

Odnosnie do miejsca zamieszkania osób wypełniających Niebieską Kartę na omawianym terenie badawczym, jednoznacznie można stwierdzić znaczną przewagę złożonych formularzy ze strony mieszkańców Żyrardowa w porównaniu do reszty powiatu. Wynik ten jest podobny w odniesieniu do RZ KPP w Stalowej Woli, zaś odmienny w znacznej mierze (poza jednym rokiem) z KP w Nisku. Duży wpływ na te różnice miały zapewne liczne tereny wiejskie w obrębie Komendy oraz wspomniane wcześniej elementy destrukcyjne tam występujące.

Co do ofiar przemocy w rodzinie, można zauważyć, że najwięcej ich występuje ze strony kobiet do 65. roku życia. Mężczyźni, kobiety powyżej wskazanej grupy wiekowej oraz nieletni w tej roli stanowią nieduży odsetek. Podobne wyniki uzyskała Autorka na terenie badawczym KRP Warszawa VI. Należy jednak zaznaczyć, że przypadki przemocy wobec osób nieletnich zdarzały się w rodzinach, w których występowała przemoc względem starszych domowników.

Sprawcami przemocy na terenie KPP w Żyrardowie oraz we wspomnianych KP województwa podkarpackiego w znacznej większości przypadków są mężczyźni. Kobiety i nieletni w tym charakterze występują w nielicznych sytuacjach. Odnotowano poza tym liczne przypadki zatrzymań mężczyzn stosujących przemoc domową na omawianym terenie badawczym. Z reguły byli to mężczyźni pod wpływem alkoholu. Podobne wyniki uzyskano na terenie KRP Warszawa VI.

Na obszarze KPP Żyrardów przemoc fizyczna i psychiczna w latach 2012-2014 ukształtowały się na zbliżonym poziomie, zaś w roku kolejnym można zaobserwować jej znaczny wzrost. Z kolei na terenie KRP Warszawa VI odnotowano przewagę przemocy psychicznej nad fizyczną. Pozostałe rodzaje przemocy w obu miejscach występują znacznie rzadziej. Na uwagę zasługuje fakt, że przemoc fizyczna w każdym przypadku nie występuje samodzielnie, tylko łączy się z psychiczną formą znęcania się nad pokrzywdzonym.

Żadna z ofiar przemocy na terenie KPP Żyrardów nie skorzystała z: umieszczenia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, umieszczenia w ośrodku wsparcia, umieszczenia w ośrodku interwencji kryzysowej, umieszczenia w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży czy też umieszczenia w szpitalu. Nieliczni pokrzywdzeni skorzystali z pomocy medycznej, zaś największy odsetek ofiar skorzystał z tzw. „innego rodzaju pomocy”.

ZAKOŃCZENIE

Przemoc w rodzinie, tak jak i inne zjawiska społeczne, ma swoje źródło i skutki. Na występowanie przemocy domowej ma wpływ wiele czynników. Doświadczenia wielu badaczy omawianego zagadnienia pokazują, że najbardziej

sprzyjające przemoc są zjawiska patologiczne. Najczęściej występującymi takimi zjawiskami, bez względu na miejsce zamieszkania, pochodzenie czy też wiek osób, są: alkoholizm, używanie środków psychoaktywnych, ubóstwo, bezdomność, przestępczość, zachowania agresywne i autoagresja, w tym samobójstwo, rodzina dysfunkcyjna oraz mobbing (Dąbrowska 2012, 16-17).

Ochrona ofiar przemocy przez policję i wymiar sprawiedliwości w ramach ścigania karnego powinna skutkować szybkim i starannym ukaraniem sprawcy, przy jednoczesnym zapobieżeniu wtórnej wiktyimizacji, a nie jedynie wymierzeniem kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Należy dołożyć wszelkich możliwych starań, aby ograniczyć przemoc domową, by wyeliminować jej długotrwałe skutki, takie jak np.: izolowanie się ofiar od środowiska społecznego, obniżenie poczucia własnej wartości, częste powielanie schematu przemocy w założonych przez siebie rodzinach. Poza tym, do najważniejszych społecznych skutków przemocy w rodzinie, należą: osobiste tragedie ofiar, rozpad rodzin, dehumanizacja stosunków międzyludzkich, patologizacja więzi międzyludzkich, stygmatyzacja, marginalizacja, wiktyimizacja, wzrost przestępczości, uzależnienia, demoralizacja, zaburzenia psychosomatyczne i psychiczne, bezdomność, bezrobocie oraz obojętność na krzywdę i cierpienie ludzi (Dąbrowska 2012, 23-24). W oparciu o powyższe można zaobserwować, że część przyczyn przemocy jest tożsama z jej skutkami.

W przypadkach interwencji odnoszących się do przemocy domowej należy zwracać szczególną uwagę na zagrożenie dobra dzieci. Spostrzeżenie we właściwym czasie sytuacji zagrożenia najmłodszych może być ważną przesłanką dla skutecznej prewencji. Ochrona dzieci stanowi ważne zadanie dla wielu instytucji zajmujących się kształceniem, wychowaniem i opieką nad najmłodszymi. Nie można przy tym zapomnieć o pomocy prewencyjnej dla rodziców, którzy mogą mieć trudności wychowawcze z dziećmi.

O przeciwdziałaniu przemocy dużo się mówi, społeczna świadomość szkodliwości tego zjawiska powinna wzrastać, jednak wciąż zdarzają się przypadki, w których wymiar sprawiedliwości i organy ścigania nie rozpoznają prawidłowo przemocy domowej. Skutkuje to bezkarnością sprawców i dalszymi aktami przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie powinno się zwalczać w sposób wieloaspektowy i zdecydowany, bowiem bez pomocy z zewnątrz ofiara nie jest w stanie skutecznie sama jej przerwać.

BIBLIOGRAFIA:

- Badanie dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Raport z badania TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.* Dostęp: 13.09.2016. www.mpips.gov.pl.
- Gruszczyńska, Beata. 2007. *Przemoc wobec kobiet w Polsce. Aspekty prawnokryminologiczne.* Warszawa: Wolters Kluwer.
- Hołyst, Brunon. 2013. *Policja na świecie.* Warszawa: LexisNexis.

- Kałdon, Barbara Małgorzata. 2014. *Przemoc wobec dziecka w rodzinie. Studium empiryczne z zakresu kryminologii i prawa*. Warszawa: Wydawnictwo UKSW.
- Kałdon, Barbara Małgorzata. 2016. Zjawisko przemocy w rodzinie na podstawie Niebieskiej Karty. Charakterystyka danych Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI. *Seminare*, 2, 115-125.
- Dąbrowska, Ewa. 2012. Przemoc w rodzinie jako zjawisko społeczne. W: *Problematyka przemocy w rodzinie. Podstawowe środki prawne ochrony osób pokrzywdzonych*, red. Ewa Kowalewska-Borys, 27-38. Warszawa: Difin.
- Kowalewska, Aneta. 2012. Przemoc w rodzinie – aspekty psychologiczne. W: *Problematyka przemocy w rodzinie. Podstawowe środki prawne ochrony osób pokrzywdzonych*, red. Ewa Kowalewska-Borys, 27-38. Warszawa: Difin.
- Lewoc, Michał. 2014. Diagnoza skali zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce. *Pracja*, 3, 37.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury Niebieskiej Karty oraz wzorów formularzy Niebieskiej Karty, Dz. U., Nr 209, poz. 1245.
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz. U. z 2011 r., nr 287, poz. 1687.